Úřední věstník
Evropské unie

CS
Řada L

2024/2476

20.9.2024

DOPORUČENÍ KOMISE (EU) 2024/2476

ze dne 13. září 2024,

ve kterém se stanoví zásady pro výklad článku 29 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1791, pokud jde o energetické služby

EVROPSKÁ KOMISE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 292 této smlouvy,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ([1]) byl zaveden požadavek dosáhnout hlavního cíle v úsporách energie na úrovni Unie do roku 2030 ve výši nejméně 32,5 %.

(2) Dne 13. září 2023 byla přijata směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1791 ([2]). Jedná se o přepracování směrnice 2012/27/EU, přičemž některá její ustanovení zůstala nezměněná, ale zároveň byly zavedeny některé nové požadavky. Zejména byla významně zvýšena úroveň ambicí pro rok 2030, pokud jde o energetickou účinnost, rovněž co se týče energetických služeb.

(3) Směrnice (EU) 2023/1791 podporuje rozvoj energetických služeb a konkrétně využívání smluv o energetických službách. Ve smlouvě o energetických službách zaručuje poskytovatel služeb úspory energie, jichž má být dosaženo ve smluvním období, a příjemce energetické služby se vyhne investičním výdajům tím, že využije část finanční hodnoty úspory energie k tomu, aby zcela nebo částečně uhradil investice. Tyto smlouvy tak vytvářejí důvěru trhu v investice do energetické účinnosti tím, že zajišťují jejich efektivnost. To může pomoci přilákat soukromý kapitál, což je klíčové pro zvýšení míry renovací budov, zvýšení energetické účinnosti v průmyslu, uvádění odborných znalostí na trh a vytváření inovativních obchodních modelů.

(4) Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy, kterými se provede článek 29 směrnice (EU) 2023/1791 do 11. října 2025. Má-li EU dosáhnout svých cílů v oblasti energetické účinnosti do roku 2030, je úplné provedení a účinné provádění přepracovaného znění směrnice o energetické účinnosti nezbytné.

(5) Členské státy mohou samy rozhodnout, jakým způsobem provedou a splní požadavky týkající se energetických služeb, který nejlépe odpovídá jejich vnitrostátním podmínkám. V této souvislosti je záhodno vykládat příslušná ustanovení směrnice (EU) 2023/1791 konzistentně, což by při přípravě vnitrostátních prováděcích opatření přispělo k jednotnému chápání směrnice (EU) 2023/1791 ve všech členských státech,

PŘIJALA TOTO DOPORUČENÍ:

Členské státy by se při provádění [požadavků vyplývajících z] článku 29 směrnice (EU) 2023/1791 do svých vnitrostátních právních předpisů měly řídit pokyny pro výklad uvedenými v příloze tohoto doporučení.

([1]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/27/EU ze dne 25. října 2012 o energetické účinnosti, o změně směrnic 2009/125/ES a 2010/30/EU a o zrušení směrnic 2004/8/ES a 2006/32/ES (Úř. věst. L 315, 14.11.2012, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2012/27/oj).

([2]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/1791 ze dne 13. září 2023 o energetické účinnosti a o změně nařízení (EU) 2023/955 (přepracované znění) (Úř. věst. L 231, 20.9.2023, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/1791/oj).

V Bruselu dne 13. září 2024.

Za Komisi
Kadri SIMSON
členka Komise

PŘÍLOHA

1. ÚVOD

Tyto zásady poskytují členským státům návod na výklad článku 29 směrnice (EU) 2023/1791 při jeho provádění do vnitrostátních právních předpisů. Ve srovnání se směrnicí 2012/27/EU posiluje směrnice (EU) 2023/1791 opatření týkající se podpory rozvoje trhu energetických služeb v členských státech.

Závazný výklad právních předpisů Unie nicméně spadá do výlučné pravomoci Soudního dvora Evropské unie.

2. PRÁVNÍ A POLITICKÉ SOUVISLOSTI

Směrnice (EU) 2023/1791 uznává, že energetické služby mohou hrát důležitou roli při zvyšování energetické účinnosti a podpoře dekarbonizace. Energetické služby mohou mobilizovat technické a finanční kapacity třetích stran, obvykle specializovaných poskytovatelů energetických služeb, k dosažení energetických a finančních úspor nákladově efektivním způsobem prostřednictvím snížení energetické náročnosti v prostorách spotřebitele energie. Energetické služby by mohly být užitečné zejména v případech, kdy je realizace opatření v oblasti energetické účinnosti samotným spotřebitelem z jakéhokoli důvodu obtížná nebo dokonce nemožná.

V posledních desetiletích se v členských státech objevila velká rozmanitost různých forem energetických služeb ([1]). Definice energetických služeb ve směrnici (EU) 2023/1791 je velmi široká a zahrnuje veškeré různé formy. Uzavírání smluv o energetických službách lze považovat za specifickou a obzvláště komplexní formu energetických služeb. Využití smluv o energetických službách jako účinného způsobu dosažení zvýšení energetické účinnosti má tři hlavní výhody: investice do zvýšení energetické účinnosti jsou financovány přímo z úspor nákladů na energii,

— úspory energie a nákladů jsou za určitých podmínek zaručeny poskytovatelem služeb, který přebírá rizika spojená s výkonností prací a technologie,

— poskytovatel služeb přináší komplexní odborné znalosti pro optimální výběr technických nebo finančních řešení.

Článek 29 má dvojí cíl: usnadnění rozvoje trhu s energetickými službami vytvořením příznivých podmínek pro subjekty na trhu (1) a podporou využívání energetických služeb veřejným sektorem. Toto zaměření odpovídá logice směrnice (EU) 2023/1791, která přisuzuje vedoucí úlohu v oblasti energetické účinnosti veřejnému sektoru. Požadavek na využívání smluv o energetických službách při renovacích budov veřejných subjektů má za cíl vytvořit součinnost s příslušnými ustanoveními podle článku 6 a umožnit jejich plnění v praxi.

Článek 29 je třeba vykládat ve spojení s následujícími články směrnice (EU) 2023/1791:

— články 5, 6 a 7: energetické služby a uzavírání smluv o energetických službách jsou obzvláště vhodné pro dosažení zvýšení energetické účinnosti ve veřejném sektoru. Komplexní odborné znalosti a zaručený výkon, které poskytovatelé služeb přinášejí, zajišťují efektivitu investic. Možnost financování třetí stranou s úhradou počátečních investičních výdajů z úspor nákladů na energii dovoluje realizovat projekty i v případě nedostatku veřejných prostředků, zatímco možnost zaznamenávat smlouvy o energetických službách v podrozvahových účtech pomáhá udržet veřejné účty v rovnováze. Z těchto důvodů vytváří směrnice (EU) 2023/1791 synergie mezi příslušnými ustanoveními týkajícími se energetických služeb a vedoucí úlohou veřejného sektoru v oblasti energetické účinnosti. Zejména čl. 29 odst. 4 a 5 se zaměřují na zvýšení využívání smluv o energetických službách veřejnými subjekty pro renovace velkých budov, což souvisí s povinnostmi stanovenými v článcích 5 a 6. Kromě toho čl. 7 odst. 7 a 8 vyžadují, aby postupy zadávání veřejných zakázek umožňovaly využívání smluv o energetických službách a mechanismů financování třetí stranou a aby byly odstraněny regulatorní a neregulatorní překážky, které by tomu mohly bránit. Členské státy mají také zajistit, aby veřejní zadavatelé a zadavatelé posoudili proveditelnost využívání smluv o energetických službách při uzavírání smluv o službách s významným energetickým obsahem,

([1]) Další informace jsou k dispozici na internetové stránce https://e3p.jrc.ec.europa.eu/node/190 a ve zprávě: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC118815.

— články 8, 9 a 10: v souvislosti se systémem povinného zvyšování energetické účinnosti mohou poskytovatelé energetických služeb účinně podpořit rozvoj trhů s energetickou účinností tím, že zajistí dodání bílých certifikátů výměnou za zvýšení energetické účinnosti. Tyto bílé certifikáty mohou povinné strany zakoupit v rámci systému povinného zvyšování energetické účinnosti, aby splnily svou povinnost zajistit roční úspory energie v konečné spotřebě,

— článek 11: podle čl. 11 odst. 10 jsou podniky, které mají zavedenu dlouhodobou smlouvu o energetických službách, osvobozeny od povinnosti absolvovat energetické audity nebo vytvořit systém hospodaření s energií za předpokladu, že smlouva o energetických službách zahrnuje nezbytné prvky systému hospodaření s energií a že smlouva splňuje požadavky stanovené v příloze XV. K rozvoji energetických služeb navíc přispívají ustanovení zaměřená na provádění doporučení energetických auditů a zveřejňování údajů z energetických auditů. Konkrétně podle čl. 11 odst. 5 nesmějí energetické audity obsahovat ustanovení, která by bránila předávání nálezů auditu kterémukoli kvalifikovanému či akreditovanému poskytovateli energetických služeb, pokud zákazník nemá námitky.

3. **DEFINICE VE SMĚRNICI (EU) 2023/1791**

Pro výklad článku 29 jsou nejdůležitější definice následujících pojmů uvedené v čl. 2 bodech 11, 29 a 33 směrnice (EU) 2023/1791:

Energetické služby

„Energetickou službou“ se rozumí fyzický přínos, užitek nebo prospěch získané kombinací energie s energeticky účinnými technologiemi nebo činnostmi, které mohou zahrnovat provozní činnosti, údržbu a kontrolu nezbytnou pro dodání služby, jež je dodávána na základě smlouvy a u níž bylo prokázáno, že za normálních okolností vede k ověřitelnému a měřitelnému či odhadnutelnému zvýšení energetické účinnosti nebo k úsporám primární energie.

Poskytovatel energetických služeb

„Poskytovatelem energetických služeb“ se rozumí fyzická nebo právnická osoba, která dodává energetické služby nebo provádí jiná opatření ke zvýšení energetické účinnosti zařízení konečného zákazníka či v rámci jeho budovy.

Smlouvy o energetických službách

„Smlouvou o energetických službách“ se rozumí smluvní ujednání mezi příjemcem a poskytovatelem o opatření ke zvýšení energetické účinnosti, ověřované a kontrolované během celého trvání smlouvy, kdy jsou investice (dílo, dodávka nebo služba) do tohoto opatření placeny ve vztahu ke smluvně stanovené míře zvýšení energetické účinnosti nebo k jinému dohodnutému kritériu energetické náročnosti, například finančním úsporám.

Pojem „ESCO“ (*energy service companies* – společnosti poskytující energetické služby) není v článku 2 definován, nicméně směrnice (EU) 2023/1791 na společnosti poskytující energetické služby odkazuje v několika ustanoveních a bodech odůvodnění, přičemž zkratka „ESCO“ by měla být chápána jako běžná zkratka pro společnost poskytující energetické služby. Ustanovení 46. bodu odůvodnění podporuje takové chápání tím, že uvádí celý termín a jeho zkratku v závorce: „společnosti poskytující energetické služby (ESCO)“.

4. **POVINNOSTI PODLE ČLÁNKU 29**

Článek 29 vyžaduje, aby členské státy zavedly vybraná politická opatření, která zvýší využívání energetických služeb spotřebiteli energie ze všech odvětví.

Vzhledem k tomu, že definice energetických služeb ve směrnici (EU) 2023/1791 je široká, zahrnuje veškeré různé formy energetických služeb na evropském trhu.

Ustanovení článku 29, která mají členské státy provést, jsou uvedena v tabulce 1.

Tabulka 1

Přehled ustanovení článku 29, která mají členské státy provést.

	Účel ustanovení		
Členské státy…	Vytvoření příznivého rámce pro trhy s energetickými službami	Zvýšené a lepší využívání energetických služeb veřejnými subjekty	Odstranění překážek přístupu k energetickým službám
… prosazují / podporují / informují o…	smlouvy o energetických službách s doložkami o záruce za splnění [odst. 1 písm. a)]. finanční nástroje na podporu projektů služeb v oblasti energetické účinnosti [odst. 1 písm. b)]. seznam kvalifikovaných nebo certifikovaných poskytovatelů energetických služeb [odst. 1 písm. c) a odst. 3]. metodiky měření a ověřování a systémy zajišťování kvality [odst. 1 písm. d)]. kontaktní místa [odst. 6 písm. a)].	vzorové smlouvy v souladu s pokyny Eurostatu [odst. 5 písm. a)]. osvědčené postupy pro uzavírání smluv o energetických službách [odst. 5 písm. b)]. databázi realizovaných a probíhajících projektů smluv o energetických službách [odst. 5 písm. c)].	odstranění regulatorních a neregulatorních překážek [odst. 6 písm. b)].
…podporují…	rozvoj štítků kvality [odstavec 2].		
…zajistí…	zřízení poradních orgánů a nezávislých tržních zprostředkovatelů [odst. 6 písm. c)].	využívání smluv o energetických službách pro renovace velkých budov, je-li to technicky a ekonomicky proveditelné [odstavec 4] posouzení proveditelnosti využívání smluv o energetických službách pro renovaci jiných než obytných budov [odstavec 4]	zabránění distributorům energie, provozovatelům distribučních soustav a maloobchodním prodejcům energie v činnostech, které vytvářejí překážky [odstavec 8].
…mohou…		podporovat kombinování smluv o energetických službách s rozšířenými energetickými službami [odstavec 4].	zřídit individuální mechanismy nebo jmenovat veřejného ochránce práv pro účinné mimosoudní urovnávání sporů [odstavec 7].

4.1. **Povinnosti související s vytvořením příznivého rámce pro trhy energetických služeb**

Většina požadavků v článku 29 se týká politických opatření, jejichž účelem je zlepšit transparentnost trhu a usnadnit potenciálním spotřebitelům energie přístup k energetickým službám a zároveň odstranit překážky rozvoje trhu energetických služeb ([2]). V odstavci 1 se zdůrazňuje, že lepší přístup k informacím o trhu je zvláště důležitý pro malé a střední podniky, aby mohly přijímat nabídky energetických služeb ([3]). Kromě toho čl. 29 odst. 5 vyžaduje další opatření speciálně pro veřejný sektor (viz kapitola 4.2 těchto zásad).

4.1.1. *Účinná opatření pro informování a šíření informací*

4.1.1.1. Právní rámec

Podle čl. 29 odst. 1, 3 a 6 jsou členské státy povinny zveřejnit informace o smlouvách o energetických službách, finančních nástrojích, kvalifikovaných nebo certifikovaných poskytovatelích energetických služeb, metodikách měření a ověřování, poradních orgánech a štítcích kvality, a to prostřednictvím zvláštních internetových stránek, pokynů nebo příruček.

4.1.1.2. Pokyny

K posílení účinnosti těchto ustanovení by bylo možné zvážit další politická opatření, která by cílovým skupinám usnadnila přístup k těmto informacím, když se skutečně rozhodují o provádění investic do úspor energie. Tato opatření mohou zahrnovat například:

— opatření, která přímo propojují **informace o energetických službách s energetickými audity.** Tyto informace by mohly být zahrnuty do šablony zprávy o auditu. Kromě toho je užitečné, pokud zpráva o auditu obsahuje informace o kvalifikovaných nebo certifikovaných poskytovatelích energetických služeb a o poradenských službách,

— podobně mohou režimy veřejné podpory pro energetické audity v odvětvích, na něž se nevztahuje povinnost podle článku 11, vyžadovat jako podmínku financování **povinné informace o možnosti energetických služeb**,

— v **odvětví obytných budov** by mohla energetická poradenská centra, jako jsou jednotná kontaktní místa, stále více začleňovat informace o energetických službách do svých poradenských služeb.

4.1.2. *Zvláštní zprostředkovatelské a poradenské služby*

4.1.2.1. Právní rámec

V porovnání se směrnicí 2012/27/EU posiluje čl. 29 odst. 6 písm. c) směrnice (EU) 2023/1791 požadavek, aby členské státy zřizovaly a podporovaly poradní orgány a nezávislé tržní zprostředkovatele s cílem stimulovat rozvoj trhů s energetickými službami.

Poradní orgány a nezávislí zprostředkovatelé mohou usnadnit využívání energetických služeb, například tím, že vypracují modely provádění nebo poskytnou pomoc při přípravě a provádění postupů zadávání veřejných zakázek ([4]).

([2]) Seznam příkladů překážek je k dispozici zde: https://doi.org/10.1016/j.enpol.2017.04.023.

([3]) Nedostatečná transparentnost trhu je obecně považována za jednu z hlavních překážek rozvoje energetických služeb v členských státech. V průzkumu provedeném v rámci projektu EU QualitEE v roce 2019 označilo 55 % respondentů složitost koncepce a nedostatek informací za hlavní překážky, které klientům brání ve využívání smluv o energetických službách. Výsledky jsou podobné i v případě trhu s dodávkami energie, kde 52 % respondentů uvedlo, že hlavní překážkou pro posílení trhu je nedostatek informací (projekt QualitEE, Zajištění kvality energetických služeb k podpoře investic do energetických úspor, závěrečná zpráva, prosinec 2020). Průzkum zahrnuje výsledky z těchto zemí: Belgie, Bulharsko, Česká republika, Francie, Itálie, Lotyšsko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Spojené království.

([4]) Bleyl J. W. et al., 2014a: ESCo Project and Market Development: A Role for „Facilitators" to Play, Including national perspectives of Task 16 experts, IEA DSM Task 16. (Projekt ESCo a rozvoj trhu: úloha „facilitátorů", včetně vnitrostátních perspektiv odborníků na úkol 16, IEA, řízení poptávky, úkol 16).

Požadavek v čl. 29 odst. 6 písm. c) vychází ze zjištění potvrzeného v poslední zprávě Společného výzkumného střediska ([5]), že ty členské státy nebo segmenty trhu, v nichž jsou zprostředkovatelské služby dobře zavedeny a snadno dostupné, vykazují lepší rozvoj trhů energetických služeb ([6]).

4.1.2.2. Pokyny

Níže jsou uvedeny příklady toho, jak by členské státy mohly splnit požadavek na zřízení a podporu poradních orgánů a nezávislých tržních zprostředkovatelů:

— zřízení poradních center pro energetické služby rozšířením **úkolů stávajících energetických agentur nebo jednotných kontaktních míst** ([7]),

— **poskytování grantů na podporu při vývoji projektů pro zprostředkovatelské služby**, které podporují rozvoj konkrétních projektů energetických služeb, včetně vypracování zadávací dokumentace, dohledu nad řízením o udělení grantu nebo monitorování provádění projektu ([8]), v souladu s platnými pravidly státní podpory,

— **vytvoření zvláštních programů v oblasti poradenství pro veřejný sektor:** tyto programy mohou být velmi účinné, zejména pro komunální sektor, ve kterém mnoho subjektů s rozhodující pravomocí nemá dostatečné znalosti o vývoji a provádění projektů energetických služeb. Ve většině regionálních správních orgánů a ústředních vládních institucí je také velmi potřebné cílené poradenství v oblasti praktického uplatňování energetických služeb ([9]).

4.1.3. *Kvalifikace, zajištění kvality a certifikace*

4.1.3.1. Právní rámec

Čl. 29 odst. 2 stanoví, že členské státy podpoří rozvoj štítků kvality, v příslušných případech na základě evropských nebo mezinárodních norem ([10]).

Kromě toho podle čl. 29 odst. 3 mají členské státy povinnost šířit informace o kvalifikovaných poskytovatelích energetických služeb zveřejněním a pravidelnou aktualizací seznamu dostupných poskytovatelů energetických služeb včetně jejich kvalifikací nebo certifikací v souladu s článkem 28 směrnice (EU) 2023/1791. Alternativně mohou členské státy zajistit rozhraní, jímž mohou poskytovatelé energetických služeb uvedené informace poskytovat sami.

([5]) https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC133984.

([6]) Význam snadného přístupu ke zprostředkovatelským službám pro rozvoj trhů s energetickými službami potvrzují zkušenosti několika zemí EU (např. České republiky, Německa, Rakouska, Slovinska a Španělska). V současné době jsou to především energetické agentury na regionální, místní a celostátní úrovni, které působí jako zprostředkovatelé, dále malé poradny pro energetickou účinnost, společnosti provádějící energetické audity nebo někteří právní poradci, kteří nabízejí část svých služeb ve spolupráci se zkušenými poradci v oblasti energetických služeb.

([7]) Více informací viz: https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC124675.

([8]) Program ELENA ukázal, že granty technické pomoci pro zprostředkovatelské služby jsou dobrým prostředkem k překonání překážek rozvoje projektu, které jsou obzvláště kritické v předinvestiční fázi. Doporučuje se proto, aby členské státy zopakovaly přístup programu ELENA. Podrobné pokyny týkající se finančních nástrojů a technické pomoci, které mají členské státy zajistit, jsou obsaženy v doporučení k článku 30 (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?&uri=CELEX%3A32023H01553).

([9]) a článku 5 o úloze veřejných subjektů v souvislosti se stimulací trhů s energetickými službami v členských státech.

([10]) Nejdůležitější normy týkající se zajištění kvality a kvalifikace energetických služeb a poskytovatelů energetických služeb jsou tyto: EN 17669:2022 (Energetické služby se zárukou – Minimální požadavky); IPMVP (International Performance Measurement and Verification Protocol) (Mezinárodní protokol k měření a verifikaci úspor) a ISO 50046 (měření a ověřování úspor energie); EN 16247-1 a ISO 50002 (normy kvality pro energetické audity).

Tato ustanovení řeší zjištěnou překážku, kterou je nedůvěra v efektivitu energetických služeb ([11]). Mnoho spotřebitelů energie stále nedůvěřuje slibům energetických služeb a zároveň není ochotno nebo schopno realizovat ekonomicky proveditelná opatření v oblasti energetické účinnosti vlastními investicemi.

4.1.3.2. Pokyny

Přestože požadavky čl. 29 odst. 2 a 3 byly obsaženy již v článku 18 směrnice 2012/27/EU, štítky kvality pro energetické služby téměř neexistují. Navíc tam, kde štítky kvality již existují, je povědomí o nich mezi spotřebiteli a dodavateli energie nízké ([12]).

Pro zajištění rozvoje a úspěšného používání štítků kvality na trhu by členské státy mohly zvážit zavedení řady opatření, která by obsahovala zejména tyto prvky:

— **vytvoření vnitrostátní platformy,** na níž by mohly spolupracovat všechny příslušné skupiny zúčastněných stran s cílem vytvořit vnitrostátní systém zajištění kvality nebo „štítek kvality“ pro energetické služby. Vzhledem k tomu, že v mnoha členských státech nejsou poskytovatelé energetických služeb dostatečně připraveni a organizováni, aby sami vytvořili účinné systémy zajištění kvality energetických služeb, měly by veřejné orgány zvážit převzetí iniciativy, například prostřednictvím energetických agentur. Ať už jsou systémy zavedeny samotným odvětvím nebo vytvořeny veřejnými orgány, měly by být v každém případě ověřeny, uznávány a podporovány příslušnými orgány, aby se dosáhlo spolehlivosti a důvěry trhu,

— podpora rozvoje **technických kritérií kvality energetických služeb**. Přestože mezi odborníky existuje společná představa o hlavních prvcích, které definují kvalitu projektů energetických služeb, je zřejmé, že ne všechny tyto prvky jsou pro každý segment trhu ve všech členských státech stejně důležité. Každý členský stát by proto mohl definovat soubor kritérií kvality pro energetické služby, do kterého by byly zapojeny všechny příslušné zúčastněné strany na trhu a který by odkazoval na platné evropské nebo mezinárodní normy, jako je například EN 17669:2022 (Energetické služby se zárukou – Minimální požadavky); IPMVP (International Performance Measurement and Verification Protocol) (Mezinárodní protokol k měření a verifikaci úspor) a ISO 50046 (měření a ověřování úspor energie). Členské státy mohou spolupracovat a získat podporu v rámci specializovaných projektů financovaných EU za účelem výměny osvědčených postupů a definování společných kritérií kvality ([13]). Kritéria kvality pomáhají utvářet vztah mezi poskytovatelem energetických služeb a spotřebitelem energie, a tím snižují transakční náklady a riziko neúspěchu projektu,

— **zlepšení kvality služeb.** Štítek kvality se v zásadě může vztahovat na energetické služby nebo na poskytovatele energetických služeb. Technickou způsobilost poskytovatele energetických služeb lze prokázat dostatečným počtem vysoce kvalitních referenčních projektů, hodnocených podle stanovených kritérií technické kvality. Je však důležité, aby vnitrostátní systémy označování nevytvářely překážky pro vstup poskytovatelů služeb z jiných členských států. Z tohoto důvodu by v případě, že se štítek kvality stane podmínkou pro poskytování služby, měly být uznávány štítky vydané v jiném členském státě, případně v souladu s platnými právními předpisy Unie týkajícími se služeb, pokud jsou založeny na rovnocenných nebo společných kritériích kvality, včetně těch, která vyplývají z evropských norem uvedených v písmenu b),

([11]) Z průzkumu realizovaného v rámci projektu QualitEE v roce 2019 vyplývá, že 55 % zúčastněných stran považuje nedostatek důvěry v odvětví poskytovatelů energetických služeb za hlavní překážku praktického uplatňování smluv o energetických službách. Podle stejného průzkumu většina respondentů vyjádřila názor, že více informací a vyšší kvalita služeb by potenciálně zvýšily důvěru klientů a následně i poptávku. Dotazované zúčastněné strany celkově podpořily myšlenku rozvoje a zavedení systémů zajištění kvality, jejichž cílem je překonat zjevný nedostatek důvěry v poskytovatele služeb spojený s nízkou poptávkou zákazníků. (Projekt QualitEE, Zajištění kvality energetických služeb k podpoře investic do energetických úspor, závěrečná zpráva, prosinec 2020.) Průzkum zahrnuje výsledky z těchto zemí: Belgie, Bulharsko, Česká republika, Francie, Itálie, Lotyšsko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko a Spojené království.

([12]) Empirických zkušeností o dopadu štítků kvality na trhy s energetickými službami je velmi málo. Přehled pokusů o zavedení štítků kvality pro energetické služby nebo pro poskytovatele energetických služeb v různých zemích lze nalézt ve zprávách o jednotlivých zemích z projektu QualitEE: https://qualitee.eu/publications/business-cases-for-national-quality-assurance-schemes-for-energy-efficiency-services/.

([13]) Vypracování kritérií kvality pro energetické služby může vycházet z rozsáhlých souvisejících podkladů, které již byly vypracovány v rámci různých projektů EU, jako je projekt QualitEE, Guidelines for European Technical Quality Criteria for Energy Efficiency Services (Pokyny pro evropská technická kritéria kvality v oblasti energetických úspor), březen 2020, https://qualitee.eu/publications/guidelines-of-european-quality-criteria/.

— **podpora nákladově efektivního procesu zajištění kvality:** na nezralých trzích mohou být náklady na proces zajištění kvality pro účastníky trhu překážkou. Proto se doporučuje, aby část těchto nákladů byla hrazena z veřejných prostředků v souladu s platnými pravidly státní podpory nebo aby se o zajištění kvality starala veřejná instituce,

— poskytování veřejné podpory pro pronikání systému zajištění kvality na trh pomocí následujícího souboru opatření:

i) provádění činností v oblasti zvyšování povědomí ve spojení s šířením informací, které jsou vyžadovány podle čl. 29 odst. 1;

ii) používání kritérií kvality vztahujících se na poskytovatele energetických služeb v režimech veřejných subvencí;

iii) uplatňování systémů zajištění kvality v zadávacích řízeních a poskytování odborné přípravy veřejným subjektům o tom, jak začlenit technická kritéria kvality do specifikací veřejných zakázek, a to i v souvislosti s prováděním čl. 29 odst. 4 a 5, jak je popsáno v oddíle 4.2 těchto pokynů.

4.2. **Povinnosti související se zvýšeným a lepším využíváním energetických služeb veřejnými subjekty**

4.2.1. *Právní rámec*

Podle čl. 29 odst. 4 mají členské státy podporovat a zajišťovat využívání smluv o energetických službách nebo dalších energetických služeb založených na výkonnosti pro renovace velkých budov (více než 750 m^2) ve vlastnictví veřejných subjektů, je-li to technicky a ekonomicky proveditelné ([14]). Členské státy proto mají zajistit, aby proveditelnost energetických služeb založených na výkonnosti u zamýšlených projektů renovace jiných nebo obytných budov posuzovaly veřejné subjekty. Kromě toho mohou členské státy veřejné subjekty vybízet, aby uzavírání smluv o energetických službách kombinovaly s rozšířenými energetickými službami, včetně odezvy na straně poptávky a skladování.

Kromě toho čl. 29 odst. 5, jehož obsah byl již součástí směrnice 2012/27/EU, vyžaduje, aby členské státy podporovaly veřejný sektor při přijímání nabídek energetických služeb poskytováním vzorových smluv v souladu s pokyny Eurostatu ([15]) a sdílením informací o osvědčených postupech souvisejících s realizovanými a probíhajícími projekty v oblasti energetických služeb ve veřejném sektoru.

4.2.2. *Posouzení proveditelnosti využití energetických služeb založených na výkonnosti*

Provádění čl. 29 odst. 4 pomůže při plnění cíle snížit konečnou spotřebu energie veřejných subjektů podle článku 5 a při plnění povinnosti renovovat budovy veřejných subjektů na úroveň budovy s téměř nulovou spotřebou energie podle článku 6 směrnice (EU) 2023/1791. To však bude vyžadovat posunutí současné podnikatelské činnosti do oblasti, ve které je s využíváním modelu zahrnujícího společnost poskytující energetické služby málo zkušeností (rozsáhlá renovace, práce související s obvodovým pláštěm budovy). Proto by ustanovení článku 29, pokud budou efektivně uplatňována v praxi, měla usnadnit tento rizikovější a složitější rozvoj podnikání. Je-li to technicky a ekonomicky proveditelné, měly by se při provádění renovací v celém fondu veřejných budov využívat energetické služby založené na výkonnosti, jako jsou například smlouvy o energetických službách. Studie proveditelnosti požadovaná podle čl. 29 odst. 4 pro jiné než obytné budovy by byla upřednostňovaným nástrojem pro výběr životaschopných a neživotaschopných případů. Zahrnutí jiných než obytných budov do povinného posouzení proveditelnosti smlouvy o energetických službách je odůvodněno tím, že tyto budovy ve fondu budov ve vlastnictví veřejných subjektů převažují, zatímco možnost vyloučit z působnosti povinnosti renovace podle článku 6 sociální bydlení by způsobila, že by se povinné posouzení na veřejné sociální bydlení de facto nevztahovalo.

([14]) Podrobný popis pojmu veřejných subjektů je uveden v zásadách k článku 5.

([15]) Pokyny Eurostatu k zaznamenávání smluv o energetických službách na účtech vládních institucí: https://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/7959867/Eurostat-Guidance-Note-Recording-Energy-Perform-Contracts-Gov-Accounts.pdf/.

4.2.3. *Pokyny*

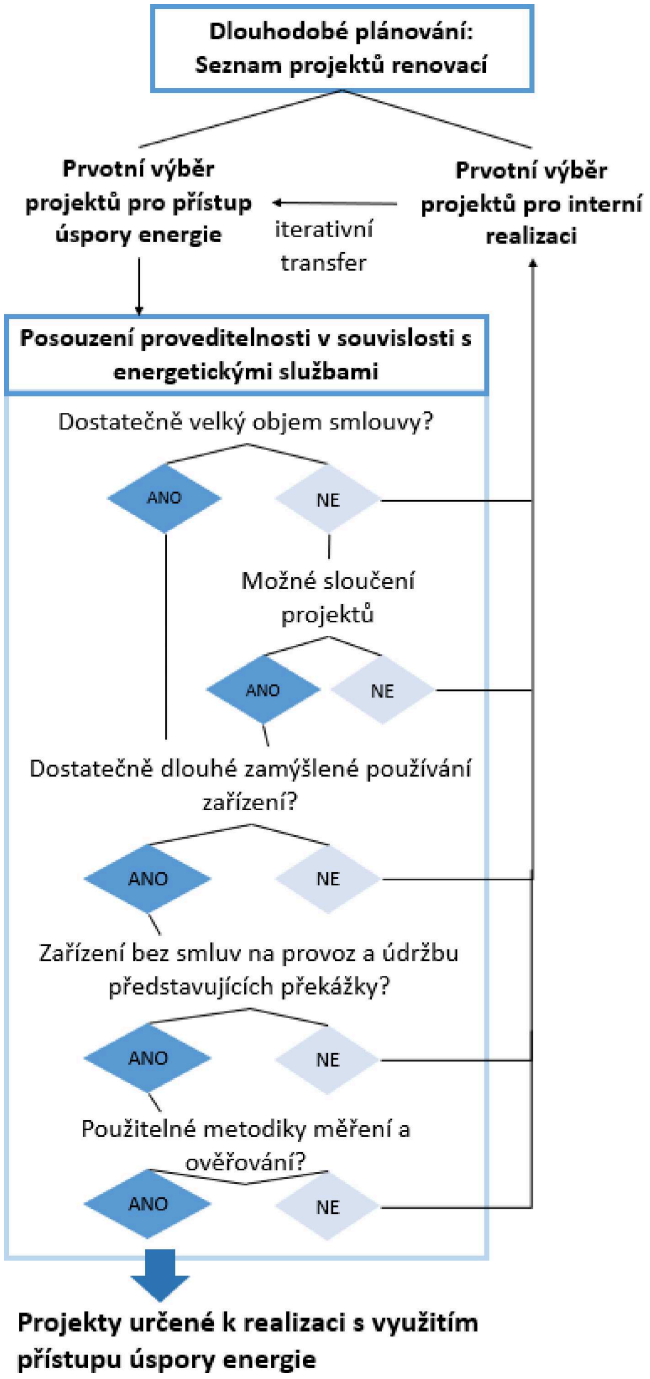
Posouzení proveditelnosti energetických služeb založených na výkonnosti by mohlo být začleněno do nástrojů dlouhodobého plánování, jako jsou plány v oblasti dekarbonizace nebo udržitelné energie, které mají povinnost vypracovat regionální a místní orgány v souladu s čl. 5 odst. 6 směrnice (EU) 2023/1791. Tyto plány by měly obsahovat analýzu portfolia a plán renovace fondu veřejných budov pokrývající nejen rozsáhlé renovace, ale také průběžné investice do oprav a modernizací podle potřeb jednotlivých budov. Rozsah plánu renovace by měl být samozřejmě zaměřen na dosažení politických cílů týkajících se úspory energie (článek 5 směrnice (EU) 2023/1791), podílu renovace (článek 6 směrnice (EU) 2023/1791) a snížení emisí. To by mělo být rovněž začleněno do vnitrostátních plánů renovace budov, jak je stanoveno v článku 3 a příloze II směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1275 ([16]).

Na obrázku 1 je znázorněno, jak může plán renovace sloužit jako základ pro posouzení proveditelnosti energetických služeb založených na výkonnosti. V prvním kroku může veřejný subjekt chtít uplatnit interní realizaci prostřednictvím běžné smlouvy o poskytování služeb nebo stavebních prací, což vyžaduje dostatečné finanční a interní lidské zdroje . Mnoho veřejných subjektů však trpí nedostatkem lidských zdrojů, organizačními úzkými místy a finančními omezeními, což jim obecně ztěžuje (nebo dokonce znemožňuje) realizovat celý seznam projektů renovace vlastními silami. V této souvislosti jsou lidskými zdroji nejen odborníci v oddělení plánování, ale také odborníci na optimální provoz a údržbu budov s ohledem na realizaci zamýšlených úspor energie v praxi.

([16]) Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1275 ze dne 24. dubna 2024 o energetické náročnosti budov (Úř. věst. L, 2024/1275, 8.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1275/oj).

Obrázek 1

Posouzení proveditelnosti projektů energetických služeb založených na výkonnosti na základě dlouhodobého plánování renovací

Při posuzování proveditelnosti smlouvy o energetických službách je třeba vzít v úvahu tyto aspekty:

— charakteristiky budovy a zejména její spotřeba energie (a úroveň emisí skleníkových plynů, pokud by se na ně měla vztahovat smlouva o energetických službách) a podmínky dodávek energie (např. případná smlouva o nákupu elektřiny). Potenciální úspory energie by měly být dostatečné, aby byla smlouva ekonomicky životaschopná a ospravedlnila investice,

— charakteristiky renovace (cíle, potřeby, rozpočtová omezení, časový rámec) a zejména, pokud je plánovaná renovace původně bez opatření na úsporu energie (například nový nátěr fasády), protože takové renovace jsou příležitostí ke snížení energetické náročnosti budovy (například zlepšení izolace),

— určení příslušné strany (externí nebo interní), která provede posouzení proveditelnosti.

Celkově lze říci, že situace, které by zcela vylučovaly použití smlouvy o energetických službách, jsou vzácné a jsou způsobeny zejména procesními překážkami, například v zadávacích řízeních (tyto překážky by však měly být postupně odstraňovány na základě čl. 29 odst. 6 písm. b) směrnice (EU) 2023/1791), nebo nezralostí trhu, která způsobuje, že zadávací řízení nebo výzva k předkládání projektů nejsou úspěšné z důvodu nedostatku poskytovatelů smluv o energetických službách na trhu. Překážkou pro použití smlouvy o energetických službách však může být také složitost projektu a dlouhá doba návratnosti (například v případě rozsáhlé renovace na úroveň budovy s téměř nulovými emisemi).

Odrazujícím faktorem v zadávacích řízeních na poskytovatele energetických služeb, o kterém účastníci trhu často informovali, je nedostatek informací ve specifikacích nabídky, které by uchazečům umožnily předložit nabídky. Vypracování smlouvy o energetických službách vyžaduje důkladnou analýzu příslušné budovy a jejího využívání energie. Na vypracování zadávací dokumentace je tedy třeba počítat s dostatečným časem a odbornou pracovní silou a v případě potřeby využít externí odborníky nebo společný nákup (např. využití centrálních zadavatelů).

Přestože neexistují žádná přísná technická nebo ekonomická kritéria pro vyloučení použití smlouvy o energetických službách při renovaci veřejných budov, mohlo by posouzení proveditelnosti zahrnovat zejména tyto orientační otázky:

— **Je projekt renovace dostatečně rozsáhlý?** Energetické služby založené na výkonnosti vyžadují určitou minimální smluvní hodnotu nebo velké absolutní úspory energie, aby úspory mohly pokrýt všechny náklady včetně transakčních nákladů ([17]), protože poskytovatelé energetických služeb musí z očekávaných příjmů pokrýt nejen náklady na projekt, ale také náklady na zadávací řízení a další transakční náklady,

— **Je možné sloučit projekty renovace, které jsou původně hodnoceny jako příliš malého rozsahu?** Pokud se malé, samostatné renovace sloučí do balíčku, mohou se stát atraktivními pro projekty energetických služeb založených na výkonnosti. Slučování projektů je obecně snazší, pokud budovy nebo zařízení patří stejnému vlastníkovi, pokud jsou v těsné blízkosti a pokud je struktura využití podobná (například školy),

— **Očekává se, že budova nebo zařízení budou veřejným subjektem využívány po celou zamýšlenou dobu trvání smlouvy?** Smlouva o energetických službách představuje službu poskytovanou poskytovatelem energetických služeb po dobu více let ([18]), vztahuje se na jednu nebo více budov nebo zařízení a pro zákazníka je často nevýhodné ji předčasně ukončit,

— **Existuje pro budovu smlouva o provozu a údržbě, která brání uzavření smlouvy o energetických službách?** Ve smlouvách o energetických službách je provoz a údržba systémů budov obvykle součástí balíčku služeb a odpovídají za ně poskytovatelé energetických služeb. Pokud existuje dlouhodobá smlouva o provozu a údržbě s jiným poskytovatelem služeb, kterou nelze vypovědět, zkušenosti ukazují, že by bylo velmi obtížné stanovit jasné hranice mezi oběma poskytovateli služeb, což by mohlo značně zkomplikovat realizaci projektu energetických služeb,

([17]) Neexistuje žádná přesná minimální smluvní hodnota pro energetické služby založené na výkonnosti. Konkrétně u smluv o energetických službách se někdy uvádí minimální rozmezí 300 000 až 500 000 EUR. Smluvní hodnota je celkový součet plateb odměn poskytovateli energetických služeb za celé smluvní období, a závisí tedy na výši roční platby na jedné straně a na délce trvání smlouvy na straně druhé. Minimální hodnotu zakázky lze do jisté míry odvodit od aktuálního celkového účtu za energii klienta, na kterém jsou opakovaně účtovány částky nejméně 200 000 až 300 000 EUR.

([18]) Obvyklá doba trvání smlouvy se pohybuje od sedmi do patnácti let. V jednotlivých případech však již byly realizovány projekty s výrazně delší dobou trvání smlouvy, a to až 30 let, zejména v souvislosti s projekty rozsáhlé renovace.

— **Jsou k dispozici metodiky měření a ověřování a lze je použít s přiměřenými náklady?** Energetické služby založené na výkonnosti vyžadují značné úsilí při měření nebo vyhodnocování výkonnosti ([19]) prostřednictvím metodik měření a ověřování, protože odměna závisí na naměřené výkonnosti. Náklady na měření a ověřování by měly být přiměřeně úměrné dosažitelným úsporám nákladů nebo jiným výnosům projektu ([20]).

Kromě otázek týkajících se proveditelnosti uvedených výše v písmenech a) až e), které jsou pro zavedení energetické služby založené na výkonnosti ve většině případů zásadní, existuje několik dalších **omezujících faktorů**. Tyto faktory zásadně neznemožňují realizaci projektu v oblasti energetických služeb založených na výkonnosti, ale je třeba je vzít v úvahu. Neměly by být použity jako kritéria pro vyloučení při posuzování proveditelnosti, ale mohou sloužit jako doplňkové parametry pro realistické posouzení celkové situace. Nejdůležitějšími omezujícími faktory jsou:

— **rozsáhlá renovace:** rozsáhlá renovace jako součást energetické služby založené na výkonnosti byla dosud realizována pouze v několika projektech. To lze vysvětlit tím, že vyšší investiční náklady obvykle vyžadují smluvní období delší než patnáct let. Kromě toho jsou projekty rozsáhlé renovace často kombinovány s investičními subvencemi a přístup k investičním subvencím může být u projektů v oblasti energetických služeb založených na výkonnosti složitější než u interní realizace ([21]). K překonání této překážky by mohly být zajímavou možností finanční mechanismy, které umožňují kombinovat veřejné subvence se soukromým financováním, zejména k pokrytí dodatečného rizika dlouhodobé smlouvy se zárukou za splnění, které soukromý sektor nemusí být ochoten pokrýt. Financování politiky soudržnosti může kombinovat granty a finanční nástroje na podporu využívání smluv o energetických službách na rozsáhlé renovace. Informativní přehled fi-compass o realizaci projektů v oblasti energetické účinnosti prostřednictvím smluv o energetických službách s podporou finančních nástrojů Evropského fondu pro regionální rozvoj v Polsku ([22]) je do značné míry použitelný i v jiných členských státech a týká se různých typů budov, včetně veřejných, komerčně využívaných nebo vícebytových obytných budov,

— **soulad s pokyny Eurostatu** ([23])**:** pokud projekt v oblasti energetických služeb založených na výkonnosti nesplňuje požadavky pokynů Eurostatu k zaznamenávání smluv o energetických službách na účtech vládních institucí, může být daný projekt stále vhodný, ale ztrácí se výhoda, že se investice nezapočítává do veřejného dluhu a schodku nebo se nezapočítává v plné výši ([24]).

Celkově by posouzení proveditelnosti mělo sloužit k odfiltrování případů, u nichž jsou výchozí technické podmínky nebo institucionální uspořádání pro realizaci projektu v oblasti energetických služeb založených na výkonnosti ekonomicky nevýhodné. Projekty renovace, které neprojdou posouzením proveditelnosti, by musely být uskutečněny formou interní realizace, a to s využitím tradičního zadávání stavebních zakázek nebo renovačních prací. Projekty, které byly původně určeny pro interní realizaci, mohou být nyní přeřazeny k realizaci s využitím energetických služeb založených na výkonnosti. U projektů renovace, jež projdou posouzením proveditelnosti – konkrétně u projektů, které jsou dostatečně velké, ať už jako samostatné projekty, nebo jako soubor projektů, mají dostatečnou zamýšlenou dobu užívání, nemají žádné stávající smlouvy o provozu a údržbě bránící uzavření smlouvy o energetických službách a u nichž lze použít dobře zavedené metody měření a ověřování – by měl veřejný subjekt vypracovat vhodný projekt v oblasti energetických služeb a zadat jej v souladu s platnými pravidly pro zadávání veřejných zakázek ([25]). Pokud zadavatel od poskytovatelů

([19]) U smluv o energetických službách je nejdůležitějším kritériem dosažená úspora energie.

([20]) Existuje několik příkladů, kdy dostupné metodiky měření a ověřování mohou být obtížně použitelné nebo velmi nákladné v porovnání s celkovou smluvní částkou, např. projekty renovace ve velmi složitých budovách (např. nemocnice) nebo projekty, kde se využití po renovaci velmi liší od využití před renovací. Obecné pravidlo pro toto posouzení však neexistuje, proto by měl každý případ posoudit kvalifikovaný odborník.

([21]) Existuje však několik příkladů, kdy byly při rozsáhlé renovaci použity energetické služby založené na výkonnosti, přičemž v některých případech byly použity i investiční subvence (srov. projekt REFINE, závěrečná zpráva, červen 2023, str. 29 a násl., https://refineproject.eu/refine-publications/).

([22]) Realizace projektů v oblasti energetické účinnosti prostřednictvím smluv o energetických službách s podporou finančních nástrojů Evropského fondu pro regionální rozvoj v Polsku, https://www.fi-compass.eu/sites/default/files/publications/EPC_ERDF_Factsheet_RTW.pdf/.

([23]) Pokyny Eurostatu, http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/7959867/Eurostat-Guidance-Note-Recording-Energy-Perform-Contracts-Gov-Accounts.pdf/.

([24]) Relevantnost pokynů Eurostatu je podrobněji vysvětlena v části 4.2.3, v níž jsou také uvedeny nejdůležitější zdroje.

([25]) Pokyny pro zadávání veřejných zakázek na projekty v oblasti energetických služeb byly vypracovány v rámci řady projektů EU, například projekt QualitEE, Procurement handbook for energy efficiency services (Příručka pro zadávání veřejných zakázek na služby v oblasti energetické účinnosti), listopad 2019: https://qualitee.eu/publications/procurement-handbook-for-energy-efficiency-services/.

energetických služeb neobdrží uspokojivé nabídky, může to být kvůli tomu, že daná energetická služba je technicky a ekonomicky neproveditelná. Důvodem neobdržení uspokojivých nabídek však může být i to, že rozsah projektu v oblasti energetických služeb byl navržen nevhodným způsobem nebo že potenciální poskytovatelé energetických služeb neměli v daném regionu nebo v daném čase dostatečné kapacity. Pro zmírnění tohoto rizika mají členské státy navrhnout vzorové smlouvy podle čl. 29 odst. 5 písm. a) a doporučuje se jim upravit postupy zadávání veřejných zakázek tak, aby se zvýšila úspěšnost zadávacích řízení.

4.3. **Vzorové smlouvy pro uzavírání smluv o energetických službách**

4.3.1. *Právní rámec*

Ustanovení čl. 29 odst. 5 písm. a) vyžaduje, aby členské státy poskytly vzorové smlouvy pro uzavírání smluv o energetických službách ve veřejném sektoru. Kromě příslušných norem a dostupných pokynů pro zadávací řízení mají vzorové smlouvy zohledňovat zejména pokyny Eurostatu k zaznamenávání smluv o energetických službách na účtech vládních institucí ([26]).

4.3.2. *Pokyny*

Pokyny Eurostatu k zaznamenávání smluv o energetických službách na účtech vládních institucí vysvětlují, jak by se na smlouvy o energetických službách měla vztahovat pravidla Evropského systému národních a regionálních účtů (ESA 2010 ([27])). Nabízí veřejným orgánům možnost realizovat investice do energetické účinnosti s využitím technologií, know-how a financí soukromého sektoru, aniž by to mělo negativní dopad na veřejné účty. Za tímto účelem uvádí podmínky, za kterých je možné smlouvy o energetických službách zaznamenat v podrozvahových účtech vládních institucí. Nejdůležitějšími podmínkami jsou:

— poskytovatel energetických služeb by měl nést většinu rizik a přijímat odměny spojené s využíváním aktiv v rámci smluv o energetických službách, a zejména nést rizika související s výkonností, údržbou a rekonstrukcí, takže se má za to, že ekonomické vlastnictví podkladových aktiv zůstává poskytovateli energetických služeb,

— k zaznamenání v podrozvahových účtech vládních institucí jsou způsobilé pouze kapitálové investice vedoucí k úsporám energie a v omezené míře k výrobě energie z obnovitelných zdrojů,

— kapitálové investice by měly být plně kompenzovány úsporami výhradně souvisejícími se zvýšením energetické účinnosti, zatímco jiné úspory (například úspory osobních nákladů) by neměly být brány v úvahu.

Obecně mají pokyny Eurostatu pozitivní dopad na aktualizaci smluv o energetických službách ve veřejném sektoru, protože umožňuje, aby některé projekty realizované společnostmi poskytujícími energetické služby byly na účtech vládních institucí zaznamenány v podrozvaze. Některé výše uvedené podmínky však mohou možnost vykázat veřejné investice v podrozvahových účtech vládních institucí omezit. Tyto podmínky není snadné splnit zejména u projektů rozsáhlé renovace, protože je třeba, aby smlouva o energetických službách byla poměrně dlouhodobá. Financování z evropských programů a investic, jako je Evropský fond pro regionální rozvoj nebo Nástroj pro oživení a odolnost, lze při výpočtu kapitálových investic oproti úsporám odečíst od kapitálových investic. Tuto překážku by mohlo pomoci překonat vypracování vzorových smluv pro používání smluv o energetických službách ve veřejném sektoru, které by zajistily soulad s pokyny Eurostatu.

Při vypracovávání a poskytování vzorových smluv v souladu s pokyny Eurostatu se doporučuje, aby členské státy věnovaly zvláštní pozornost následujícím aspektům, jak je uvedeno v pokynech Eurostatu a Evropské investiční banky ([28]):

([26]) Pokyny Eurostatu, http://ec.europa.eu/eurostat/documents/1015035/7959867/Eurostat-Guidance-Note-Recording-Energy-Perform-Contracts-Gov-Accounts.pdf/.

([27]) Evropský systém účtů – ESA 2010: https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/ks-02-13-269.

([28]) Evropské centrum pro investiční poradenství (ve spolupráci s Eurostatem), Pokyny Eurostatu pro statistické zpracovávání smluv o energetických službách, květen 2018.

— **národní statistické úřady** by měly být přímo zapojeny do vypracování vzorových smluv, protože jsou to právě ony, kdo odpovídá za podávání zpráv o veřejných účtech Eurostatu. Je důležité, aby odpovědné osoby na národních statistických úřadech byly dobře informovány o hlavních charakteristikách a praktickém využití smluv o energetických službách a dalších energetických služeb založených na výkonnosti,

— vzorová smlouva by měla **optimálně využívat flexibilitu, kterou nabízí pokyny Eurostatu**, aby bylo možné její praktické použití v co největším měřítku. Měly by se zejména řešit tyto otázky: vypracování smluvních podmínek pro údržbu a opravy, které investiční riziko přenáší na poskytovatele energetických služeb, ale neovlivňují nepřiměřeně ekonomickou životaschopnost projektu tím, že by způsobovaly dodatečné náklady; umožnění dlouhodobých smluv na refinancování rozsáhlých renovací z úspor energie; možnost kombinovat projekt v oblasti energetických služeb s veřejnými subvencemi, například ve formě grantů nebo finančních nástrojů ([29]), v souladu s platnými pravidly státní podpory,

— **vzorová smlouva by neměla být nutně plně vypracovanou smlouvou**, spíše by se měla týkat formulace těch prvků smlouvy, které jsou rozhodující v kontextu zaznamenávání investice spojené se smlouvou o energetických službách v podrozvaze nebo v rozvaze, zatímco ostatní části mohou zůstat flexibilní.

4.4. **Kombinování smluv o energetických službách s rozšířenými energetickými službami**

4.4.1. *Právní rámec*

Ustanovení čl. 29 odst. 4 druhého pododstavce uvádí, že členské státy mohou vybízet veřejné subjekty, aby uzavírání smluv o energetických službách kombinovaly s rozšířenými energetickými službami, včetně odezvy na straně poptávky a skladování.

Toto ustanovení vyzývá členské státy, aby veřejné subjekty vybízely k podněcování rozvoje trhu směrem ke kombinování prvků flexibility na straně poptávky, jako jsou služby odezvy na straně poptávky, s projekty v oblasti energetických služeb.

4.4.2. *Pokyny*

Jedním ze způsobů, jak provést čl. 29 odst. 4 druhý pododstavec, by bylo vytvořit možnost volitelných položek nabídky v zadávacích řízeních na energetické služby, čímž by se uchazečům poskytla příležitost začlenit služby odezvy na straně poptávky do svých nabídek.

Projekty v oblasti energetických služeb by tak přispěly nejen ke zvýšení energetické účinnosti, ale také k efektivnější elektrizační soustavě, která by umožnila lepší začlenění výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů zvýšením flexibility na straně poptávky. Poskytovatelům služeb by to přineslo další zdroje příjmů, rozvinulo by to trhy s flexibilitou na straně poptávky a přineslo by to širší výhody veřejnému sektoru a společnosti jako celku, včetně místních komunit ([30]). Různé projekty financované Unií zkoumaly tento směr rozvoje podnikání a jejich výsledky a zjištění by mohly být zohledněny při řešení provádění tohoto ustanovení ([31]).

([29]) Uveďme dva příklady možných přístupů: Podle Eurostatu musí být odměna poskytovateli energetických služeb závislá na dosažených úsporách energie, a tudíž flexibilní, aby ji bylo možné zaznamenat do podrozvahy. To však neznamená, že není možné odměnu rozdělit na pevnou část kapitálových výdajů a flexibilní část provozních nákladů, pokud je současně zaručeno, že poskytovatel energetických služeb zákazníkovi plně nahradí nedostatek výkonnosti, protože tímto způsobem je zajištěno, že ekonomické vlastnictví přechází na poskytovatele energetických služeb. Rovněž požadavek, aby dlouhodobou údržbu a opravy investic prováděl poskytovatel energetických služeb, zajišťuje úplný převod ekonomického vlastnictví. To však nevylučuje, že část souvisejících nákladů je kompenzována v rámci fixní složky kapitálových výdajů, které jsou součástí odměny.

([30]) Saviuc, I., Lopez, C., Puskas, A., Rollert, K. a Bertoldi, P., 2022: Explicit Demand Response for small end-users and independent aggregators, EUR 31190 EN (Reakce na explicitní poptávku pro malé koncové uživatele a nezávislé agregátory), Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, ISBN 978-92-76-55850-7, doi:10.2760/625919, JRC129745.

([31]) Příklady projektů financovaných z programu LIFE: INEXX (inovativní modely energetické účinnosti pro integraci sektorů pomocí blockchainu – vývoj raného konceptu pro kombinaci virtuálních elektráren se službami společností poskytujících energetické služby); BungEES (vývoj integrovaného balíčku inteligentních služeb v oblasti energetické účinnosti).

5. POVINNOSTI SOUVISEJÍCÍ S ODSTRANĚNÍM REGULATORNÍCH A NEREGULATORNÍCH PŘEKÁŽEK

5.1. Právní rámec

Podle čl. 29 odst. 6 písm. b) mají členské státy povinnost podporovat řádné fungování trhů energetických služeb tím, že odstraňují regulatorní a neregulatorní překážky. Podle čl. 29 odst. 8 mají členské státy dále zajistit, aby se distributoři energie, provozovatelé distribučních soustav a maloobchodní prodejci energie zdrželi všech činností, které brání poskytování energetických služeb.

5.2. Pokyny

Pro lepší pochopení překážek, které brání pozitivnímu rozvoji trhů energetických služeb, se důrazně doporučuje, aby členské státy provedly hloubkovou analýzu trhu se zapojením zúčastněných stran z různých segmentů trhu, včetně spotřebitelů energie (veřejných, soukromých, malých a středních podniků, domácností atd.), poskytovatelů energetických služeb, finančních institucí a tržních zprostředkovatelů. Tato analýza by poskytla pevný základ pro stanovení nejvhodnějších a nejpřínosnějších politických nástrojů k posílení trhů energetických služeb ([32]).

6. POŽADAVKY NA PLÁNOVÁNÍ A PODÁVÁNÍ ZPRÁV

6.1. Platná ustanovení o aktualizaci integrovaných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu

Podle čl. 14 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 ([33]) musí členské státy do 30. června 2024, poté do 1. ledna 2034 a následně každých deset let odeslat aktualizaci svého posledního oznámeného integrovaného **vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu**. Ustanovení čl. 14 odst. 1 uvedeného nařízení vyžaduje, aby členské státy předkládaly návrh aktualizace vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu jeden rok před uplynutím lhůty podle čl. 14 odst. 2.

Požadavky na plánování v souvislosti s energetickými službami jsou uvedeny v části 1 oddílu A bodu 3.2. písm. iii) přílohy I nařízení (EU) 2018/1999. Příslušné informace, které mají být zahrnuty do vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu v souvislosti s prováděním článku 29 směrnice (EU) 2023/1791, by měly obsahovat popis politiky a opatření na podporu energetických služeb ve veřejném sektoru a opatření k odstranění regulatorních a neregulatorních překážek, které brání využívání uzavírání smluv o energetických službách a jiných modelů služeb v oblasti energetické účinnosti.

6.2. Podávání zpráv o pokroku

6.2.1. *Právní rámec*

Požadavky na podávání zpráv o politikách a opatřeních na podporu energetických služeb jsou uvedeny v čl. 21 písm. b) bodu 5 a v části 2 písm. a) a k) přílohy IX nařízení (EU) 2018/1999.

Podle čl. 21 písm. b) bodu 5 nařízení (EU) 2018/1999 musí členské státy do integrovaných vnitrostátních zpráv o pokroku v oblasti energetiky a klimatu zahrnout informace o politice a opatřeních podporujících energetické služby ve veřejném sektoru a o opatřeních odstraňujících regulační i neregulační překážky zpomalující přijetí zakázek týkajících se energetické náročnosti a dalších modelů služeb souvisejících s energetickou účinností.

([32]) Nejnovější posouzení trhů EU se smlouvami o energetických službách v členských státech ukazuje velmi různorodý obraz nejdůležitějších překážek pro rozšíření na trhu a odhalilo také některé poměrně překvapivé překážky pro trhy energetických služeb v Evropě. Bylo například zjištěno, že hlavní překážky poskytování energetických služeb představují nevhodně navržené subvenční programy. Zejména to bylo zaznamenáno v souvislosti s využíváním grantů v rámci plánu pro oživení a odolnost, kde rostoucí dostupnost grantů konkuruje uzavírání smluv o energetických službách, viz Moles-Grueso, S., Bertoldi, P. a Boza-Kiss, B., Energy Performance Contracting in the EU – 2020–2021 (Uzavírání smluv o energetických službách v EU), Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2023, doi:10.2760/751957, JRC133984.

([33]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU a 2013/30/EU, směrnice Rady 2009/119/ES a (EU) 2015/652 a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 525/2013 (Úř. věst. L 328, 21.12.2018, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1999/oj).

6.2.2. *Pokyny*

V souladu s částí 2 písm. a) a k) přílohy IX nařízení (EU) 2018/1999 a ve spojení s článkem 29 směrnice (EU) 2023/1791 by příslušné informace, které mají být zahrnuty do vnitrostátních zpráv o pokroku v oblasti energetiky a klimatu v souvislosti s prováděním článku 29, měly obsahovat tyto prvky:

— politická opatření ke zvýšení celkové transparentnosti trhů energetických služeb podle čl. 29 odst. 1, 3 a 6 směrnice (EU) 2023/1791, a zejména internetový odkaz na webovou stránku se seznamem nebo rozhraním kvalifikovaných nebo certifikovaných poskytovatelů energetických služeb a jejich kvalifikací nebo certifikací v souladu s článkem 28 uvedené směrnice,

— dostupnost štítků kvality [čl. 29 odst. 2 směrnice (EU) 2023/1791] a jejich skutečné používání poskytovateli energetických služeb (počet poskytovatelů služeb označených štítkem),

— dostupnost vzorových smluv pro veřejné subjekty, které jsou v souladu s pokyny Eurostatu o zaznamenávání smluv o energetických službách na účtech vládních institucí, a příklady takových vzorových smluv (nebo kde jsou veřejně dostupné),

— veřejnou databázi realizovaných a probíhajících projektů v oblasti energetických služeb založených na výkonnosti a vybrané příklady osvědčených postupů ve veřejném sektoru. Kromě toho by mohly být zahrnuty příklady osvědčených postupů ze soukromého sektoru, pokud jsou příslušné informace k dispozici nebo je lze snadno shromáždit,

— politická opatření přijatá k zajištění posouzení proveditelnosti energetických služeb založených na výkonnosti pro projekty veřejných subjektů týkající se renovace.

• Kromě toho by zpráva mohla obsahovat tyto informace:

— případně další přijatá opatření, například v souvislosti s odstraněním regulatorních nebo neregulatorních překážek nebo v případech, kdy členský stát využil své posuzovací pravomoci podle článku 29 směrnice (EU) 2023/1791,

— celkové ukazatele související s rozvojem trhu energetických služeb, jako je počet (aktivních) poskytovatelů energetických služeb, celková roční hodnota smluv atd.